

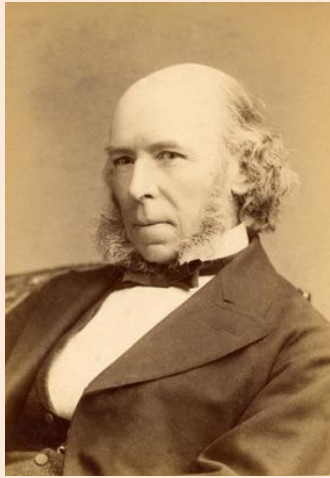
**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
БИБЛИОТЕКА**

**Две стотине година од рођења
Херберта Спенсера (1820–1903)**

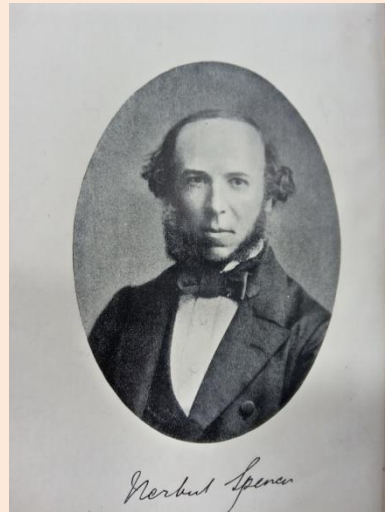
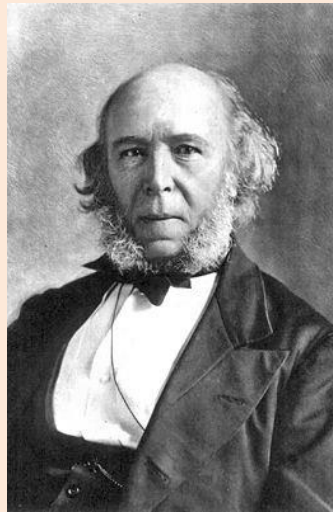
Аутори изложбе: Татјана Малеташки и Милош Перовић

1. децембар 2020. године

Две стотине година од рођења Херберта Спенсера (1820–1903)

Херберт Спенсер (*engl.* Herbert Spencer; Дарби, 27. април 1820 — Брајтон, 8. децембар 1903) био је енглески мислилац, научник и филозоф. Уз Огиста Конта сматра се једним од родоначелника социологије. Допринео је развоју многих наука и научних области, укључујући етику, религију, политику, филозофију, биологију, социологију, педагогију и психологију.

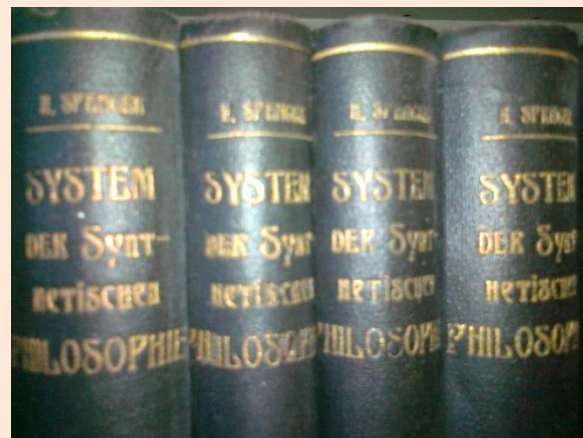
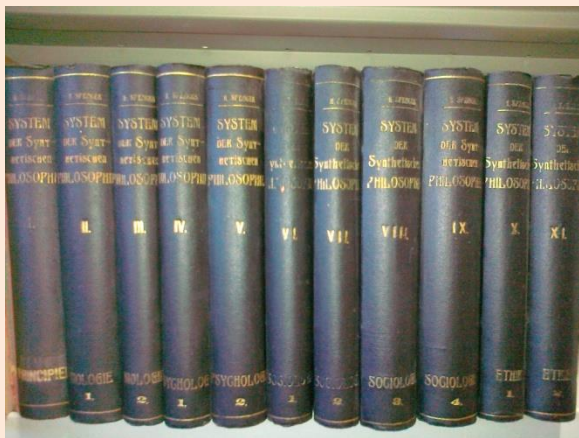

Eine autobiographie, 1905.

Спенсерово слабо здравље онемогућило га је да у детињству похађа школу и стекне формално образовање. Његово образовање одвијало се код куће под надзором оца Вилијама Џорџа Спенсера, секретара Филозофског друштва Дарбија, који је одбацио религију методистичког протестантизма, прихватајући радикално хришћанско учење квекера (без религијских догми, обреда и црквене хијерархије). Херберт Спенсер је од раног детињства испољавао интересовање за природне науке, математику и механику, па се већ са 17 година запослио на железници. Према неких изворима, он је у једном периоду био главни инжењер лондонске и бирмингемске железнице. На овом послу Спенсер се задржао све до 1848. године, када је постао помоћник уредника часописа *Економист*. Уредничким послом бавио се све до 1853. године. У том периоду Херберт Спенсер

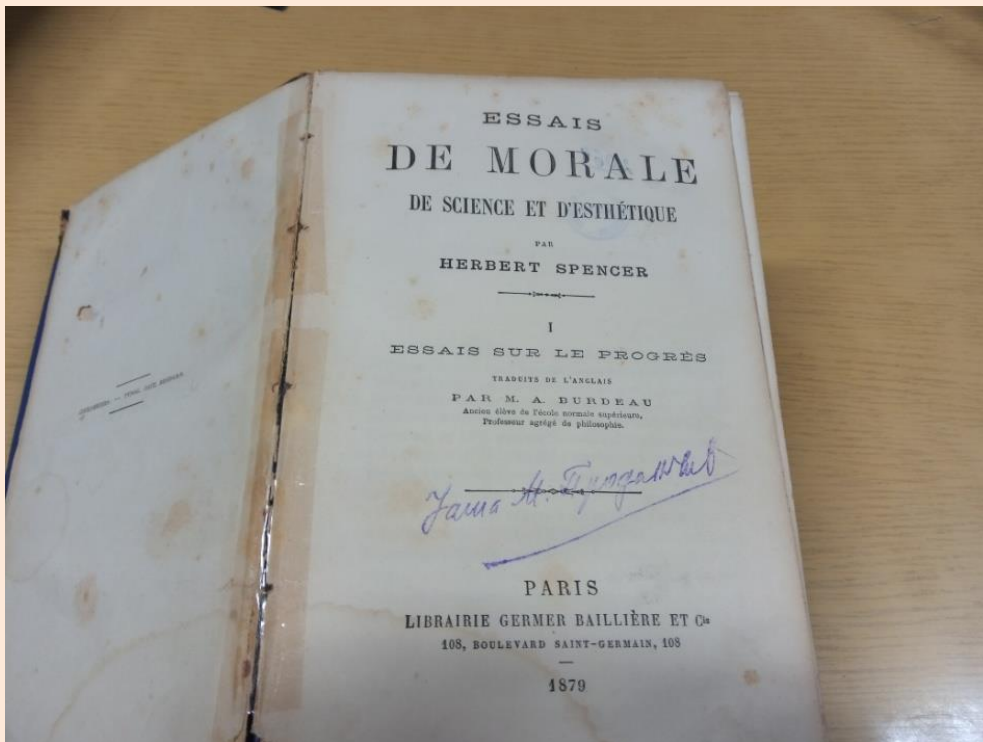
објављује своје прво значајно социолошко дело *Друштвена статика* (1851). Према су многи његови савременици указивали на сличности његових теоријских представа о друштву са ставовима Огиста Конта објављеним у *Курсу позитивне филозофије* (1839), Спенсер је порицао да су му Контови ставови били познати у тренутку писања *Друштвене статике*. Друштвени ангажман Херберта Спенсера огледао се у чланству у деветочланом *X клубу* присталица теорије природне селекције и либерализма, чији је циљ била критика религијских и црквених ауторитета. Промоцијом научних и натуралистичких објашњења стварности у оквиру овог Клуба су се, поред Спенсера, бавили и неки од најутицајнијих научних фигура викторијанског доба – Џон Тиндал, Томас Хенри Хаксли, Џозеф Хукер.

Најзначајније Спенсерово дело је деветотомни *Систем синтетичке филозофије* који обухвата принципе биологије, психологије, социологије, етике, филозофије науке и религије.

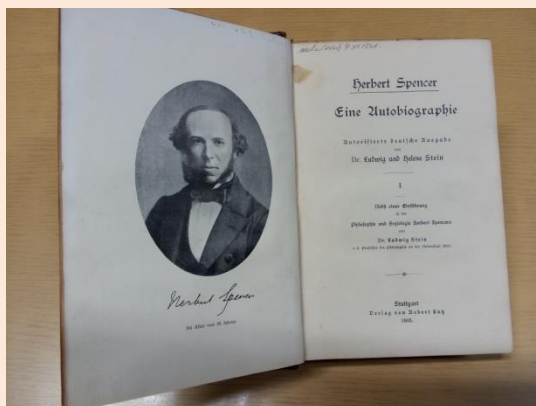

System der synthetischen Philosophie, 1876–1901.

У првој књизи *Прва начела* налазе се теоријско-методолошке претпоставке за објашњење људске историје, структуре и развоја друштва. Осим тога, аутор је књига *Друштвена статика* (1851), *Образовање* (1861), *Изучавање социологије* (1873), *Човек против државе* (1884), *Есеји* (1891), *Разни фрагменти* (1897), *Чињенице и коментари* (1902), *Дескриптивна социологија* (1873–1881) и *Аутобиографија* (1904).

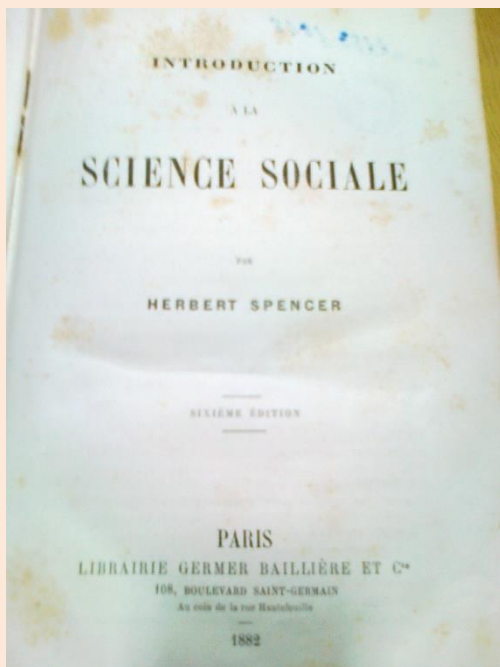
Essais de Morale di Science et d'Esthétique, 1879.

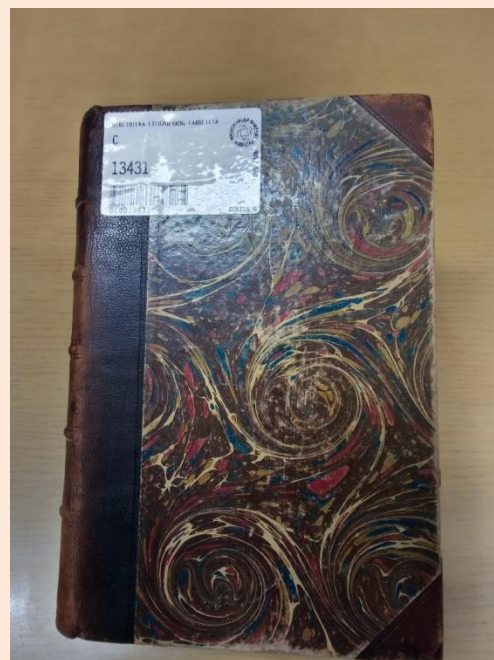
Eine autobiographie, 1905.

Jedan je od prvih socijalnih teoreticara koji je pokušavao da primeni principe i metode prirodnih nauka u izučavaњу društvenih odnosa. Uz Spenserovo sociološko stanovište vezani su pojmovi sцијентизма, биологизма, еволуционизма, органицизма и социјал-дарвинизма. Творац је чувене фразе о „опстанку најбоље адаптираних“ или „опстанку најјачих“ (енг. *survival of the fittest*) у којој је сажета његова еволуционистичка,

социјал-дарвинистичка теоријска позиција. Своју мисао о друштву Х. Спенсер утемељује на тврдњи о аналогiji између друштва и организма. Темљећи своју социологију на принципу индивидуализма, Спенсер је био велики присталица „laissez-faire“ доктрине у економији која подразумева слободну размену између учесника на слободном тржишту уз најмањи могући степен друштвене регулације и државног интервенционизма. Овакво поимање економских односа сасвим је у складу са фразом о „опстанку најјачих“, што је Спенсер доследно изражавао ставом да држава не треба да помаже онима који нису адаптирани на постојеће социо-економске односе. Према се оваква теоријска позиција сматрала превазиђеном у већем делу друге половине XX века, може се с лакоћом бранити теза да је она данас и теоријски и делатно реактуелизована у реалитету неолибералног капитализма. Био је критичар капиталистичког империјализма који је свој најчистији израз задобио у спољној политици његове домовине Енглеске. Спенсер је био уверен да империјализам нужно води милитаризму и уништава демократију у колонијама, али и у самој империји.

Introduction a la science sociale, 1882.

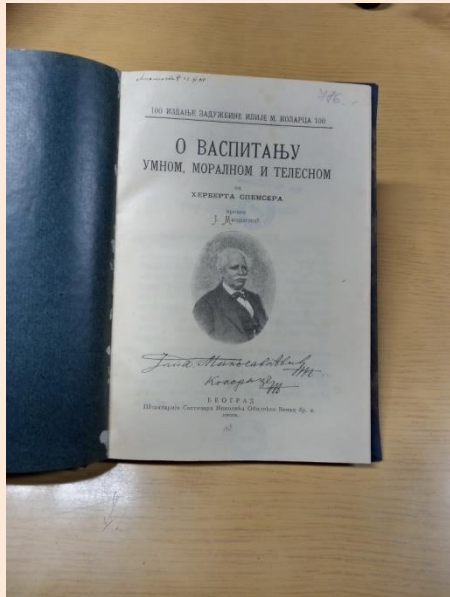

Eine autobiographie, 1905.

Васпитању је приписивао велики значај. Циљ васпитања је у припреми за потпуни живот и животну борбу и треба га прилагодити природним, развојним законитостима.

Истакао је важност принципа постепености и поставио следећа правила: од једноставног ка сложеном, од неодређеног ка одређеном, од конкретног ка апстрактном и од емпиријског ка рационалном.

Према његовом схватању, основна наставна метода требало би да буде индуктивно-истраживачка. Био је против наставног формализма и догматизма.

О васпитању умном, моралном и телесном, 1903.

Увидом у COBISS базу података у фондовима Библиотеке Филозофског факултета постоје 24 књиге аутора Херберта Спенсера издате у периоду од 1877. до 1921. године на српском, хрватском, мађарском, француском и немачком језику, а **8 књига поседује само наша Библиотека.**

1. L'individu contre l'état / Herbert Spencer. – Paris : Félix Alcan, 1892.
2. Les Premiers Principes / Herbert Spencer. – Paris : Félix Alcan, 1888.
3. Essais de Morale di Science et d'Esthétique. 1, Essais sur le progrès / Herbert Spencer. – Paris : G. Baillière, 1879.
4. Essais de Morale di Science et d'Esthétique. 2, Essais de Politique / Herbert Spencer. – Paris : G. Baillière, 1879.
5. System der synthetischen Philosophie. Bd. 1, Grundsätze einer synthetischen Auffassung der Dinge / Herbert Spencer. – Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1901.
6. System der synthetischen Philosophie. Bd. 9, Die Principien der Sociologie. Bd. 4 / Herbert Spencer. – Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1897.
7. System der synthetischen Philosophie. Bd. 10, Die Principien der Ethik. Bd. 1. Abt. 1, Die Tatsachen der Ethik / Herbert Spencer. – Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, [1901].
8. System der synthetischen Philosophie. Bd. 11, Die Principien der Ethik. Bd. 2. Abt. 1, Gerechtigkeit / Herbert Spencer. – Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, [1891].

Две стотине година од рођења Херберта Спенсера (1820–1903)

КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ

Херберт Спенсер (1820–1903)

1

SPENCER, Herbert, 1820-1903

A katonai és iparos társadalmak szociológiája / Herbert Spencer ; fordította és a bevezetést írta Nagy Dénes. - Budapest : Uj Magyarország, 1919. - 94 str. ; 19 cm. - (Természet és Társadalom ; 6. sz.)

COBISS.SR-ID [161028615](#)

2

SPENCER, Herbert, 1820-1903

Alapvető elvek / írta Spencer Herbert ; fordította Jónás János. - Budapest : Grill K., 1909. - X, 672 str. ; 22 cm.

COBISS.SR-ID [161022983](#)

3

SPENCER, Herbert, 1820-1903

Eine Autobiographie. 1 / Herbert Spencer. - Autorisierte deutsche Ausg. / Ludwig und Helene Stein. - Stuttgart : R. Lutz, 1905. - LII, 339 str., [1] list s autorovom slikom ; 20 cm.

COBISS.SR-ID [309117959](#)

4

SPENCER, Herbert, 1820-1903

Essais de Morale di Science et d'Esthétique. 1, Essais sur le progrès / par Herbert Spencer ; traduits de l'Anglais par M. A. Burdeau. - Paris : G. Baillièrre, 1879. - XXXII, 414 str. ; 22 cm. - (Oevres de Herbert Spencer)

COBISS.SR-ID [520959588](#)

5

SPENCER, Herbert, 1820-1903

Essais de Morale di Science et d'Esthétique. 2, Essais de Politique / par Herbert Spencer ; traduits de l'Anglais par M. A. Burdeau. - 4è éd. - Paris : F. Alcan, 1898. - XIII, 439 str. ; 22 cm. - (Oevres de Herbert Spencer)

COBISS.SR-ID [521110116](#)

6

SPENCER, Herbert, 1820-1903

Introduction a la science sociale / Herbert Spencer. - 6è éd. - Paris : Librairie Germer Baillièrre,

1882.- VI, 438, 32 str. ; 22 cm. - (Bibliothèque scientifique internationale)

COBISS.SR-ID [519127447](#)

7

SPENCER, Herbert, 1820-1903

L'individu contre l'état / par Herbert Spencer ; traduit de l'anglais par J. Gerschel. - 3 é. éd. - Paris : Félix Alcan, 1892. - 166, 16 str. ; 19 cm.

COBISS.SR-ID [519474788](#)

8

SPENCER, Herbert, 1820-1903

Les Premiers Principes / par Herbert Spencer ; traduit de l'anglais par M. E. Cazelles. - 5 é. éd. - Paris : Félix Alcan, 1888. - XCI, 499 str. ; 22 cm. - (Autres Ouvrages de m. Herbert Spencer)

COBISS.SR-ID [520488036](#)

9

SPENCER, Herbert, 1820-1903

Nauk ob uzgoju : umnom, ćudorednom i tjelesnom / engleski napisao Herbert Spencer ; preveo Ivan Širola. - Zagreb : Hrv. pedagogijsko-književni sbor, 1883. - VII, 204 str. ; 20 cm. - (Knjižnica za učitelje / Hrvatski pedagogijsko-književni sbor ; knj. 13)

COBISS.SR-ID [96299015](#)

10

SPENCER, Herbert, 1820-1903

O vaspitanju umnom, moralnom i telesnom / od Herberta Spensera ; preveo J. Miodragović. - Beograd : Zadužbina Ilije M. Kolarca, 1903. - 228 str. ; 21 cm. - (Izdanje Zadužbine Ilije M. Kolarca ; 100)

COBISS.SR-ID [21117964](#)

11

SPENCER, Herbert, 1820-1903

O vaspitanju : umnom, moralnom i telesnom / od Herberta Spensera ; preveo J. Miodragović. - 2. izd. - Beograd : „S. B. Cvijanović“, 1912. - XIII, 237 str. ; 19 cm.

COBISS.SR-ID [48110855](#)

12

SPENSER, Herbert, 1820-1903

O vaspitanju : umnom, moralnom i telesnom / od Herberta Spensera ; preveo J. Miodragović. - 3. izd. - Beograd : „S. B. Cvijanović“, 1921. - VII, 213 str. ; 19 cm.

COBISS.SR-ID [19858439](#)

13

SPENCER, Herbert, 1820-1903

Religija i nauka : (prva glava iz „Osnova Filozofije“) / od Herberta Spensera ; preveo J. Miodragović. - Beograd : Štamparija „Branko Radičević“, 1911. - 31 str. ; 22 cm.

COBISS.SR-ID [94477319](#)

14

SPENCER, Herbert, 1820-1903

System der synthetischen Philosophie. Bd. 1, Grundsätze einer synthetischen Auffassung der Dinge / von Herbert Spencer ; nach d. 6. Ausg. der "First Principles" neu übers. von J. Victor Carus. - 2. Aufl. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1901. - XV, 568 str. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [520726372](#)

15

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 2, Die Principien der Biologie. Bd. 1 / von Herbert Spencer ; nach der zweiten englischen Auflage übersetzt von B. Vetter. - Autorisierte deutsche Ausgabe. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1876. - VIII, [2], 544 str. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [29006087](#)

16

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 3, Die Principien der Biologie. Bd. 2 / von Herbert Spencer ; nach der zweiten englischen Auflage übersetzt von B. Vetter. - Autorisierte deutsche Ausgabe. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1877. - VIII, 645, [1] str. : ilustr. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [29007111](#)

17

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 4, Die Principien der Psychologie. Bd. 1 / von Herbert Spencer ; nach der dritten englischen Auflage übersetzt von Dr. B. Vetter - Autorisierte deutsche Ausgabe. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1882. - XIV, 32, 674 str. : ilustr. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [29021703](#)

18

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 5, Die Principien der Psychologie. Bd. 2 / von Herbert Spencer ; nach der dritten englischen Auflage übersetzt von Dr. B. Vetter - Autorisierte deutsche Ausgabe. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1886. - VIII, 730 str. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [29027079](#)

19

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 6., Die Principien der Sociologie. Bd. 1 / von Herbert

Spencer ; Autorisirte deutsche Ausgabe von B. Vetter. - Autorisirte deutsche Ausgabe. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1877. - VIII, 570 str. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [518326679](#)

20

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 7., Die Principien der Sociologie. Bd. 2. / von Herbert Spencer ; Autorisirte deutsche Ausgabe von B. Vetter. - Autorisirte deutsche Ausgabe. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1887. - X, 516 str. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [518326935](#)

21

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 8, Die Principien der Sociologie. Bd. 3 / von Herbert Spencer ; nach der zweiten englischen Auflage übersetzt von Dr. B. Vetter - Autorisirte deutsche Ausgabe. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1889. - X, 820 str. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [29028615](#)

22

SPENCER, Herbert, 1820-1903

System der synthetischen Philosophie. Bd. 9, Die Principien der Sociologie. Bd. 4 / von Herbert Spencer ; nach der zweiten englischen Auflage übersetzt von Dr. B. Vetter - Autorisirte deutsche Ausgabe. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, 1897. - VIII, 722 str. ; 23 cm.

COBISS.SR-ID [523653220](#)

23

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 10, Die Principien der Ethik. Bd. 1. Abt. 1, Die Tatsachen der Ethik / von Herbert Spencer. - 2., unveränderte Aufl. / autorisierte deutsche Ausg. von B. Vetter. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, [1901]. - X, XIV, 598 str. ; 23 cm.
Sadrž i: Die Tatsachen der Ethik ; Die Iductionen der Ethik ; Die Ethik des individuellen Lebens.

COBISS.SR-ID [524116324](#)

24

SPENCER, Herbert

System der synthetischen Philosophie. Bd. 11, Die Principien der Ethik. Bd. 2. Abt. 1, Gerechtigkeit / von Herbert Spencer. - Autorisierte deutsche Ausg. von B. Vetter. - Stuttgart : E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung, [1891]. - VI, XII, 594 str. ; 23 cm.
Sadrž i: Die Ethik des socialen Lebens: Negatives Wohltun ; Positives Wohltun.

COBISS.SR-ID [524117348](#)